

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 3 DECEMBRIE 1974*

Johannes Henricus Maria van Binsbergen

împotriva

Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Centrale Raad van Beroep)

„Libertatea de a presta servicii”

În cauza 33/74,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Centrale Raad van Beroep (Instanță de ultim grad de jurisdicție din Țările de Jos în domeniul securității sociale) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

JOHANNES HENRICUS MARIA VAN BINSBERGEN, instalator, cu domiciliul la Beesel (Țările de Jos),

și

BESTUUR VAN DE BEDRIJFSVERENIGING VOOR DE METAALNIJVERHEID (Consiliul director al Asociației profesionale a industriei metalurgice), cu sediul la Haga,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 59 și 60 din Tratatul CEE referitoare la libertatea de a presta servicii în cadrul Comunității,

CURTEA,

compusă din R. Lecourt, președinte, C. Ó Dálaigh și A. J. Mackenzie Stuart (președinți de cameră), A. M. Donner, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (raportor), H. Kutscher și M. Sørensen, judecători,

avocat general: H. Mayras

grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

* Limba de procedură: olandeza.

HOTĂRÂRE

1. Întrucât, prin ordonanța din 18 aprilie 1974, primită la grefa Curții la 15 mai 1974, *Centrale Raad van Beroep* a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, întrebări privind interpretarea articolelor 59 și 60 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene referitoare la libertatea de a presta servicii în cadrul Comunității;
2. întrucât aceste întrebări au fost ridicate în mod incidental, în cursul unui litigiu în fața instanței menționate, cu privire la legitimarea persoanei alese în calitate de mandatar de către reclamantul în acțiunea principală;
3. întrucât din dosar reiese că partea în cauză încredințase apărarea intereselor sale unui mandatar de cetățenie olandeză care asigură reprezentarea justițiabililor în instanțele în fața cărora reprezentarea prin avocat nu este obligatorie;
4. întrucât acest mandatar și-a schimbat, în cursul judecății, reședința din Țările de Jos în Belgia, legitimitatea sa de a reprezenta partea în fața *Centrale Raad van Beroep* a fost contestată în baza unei dispoziții a legislației olandeze, în temeiul căreia doar persoanele cu reședința în Țările de Jos pot acționa în calitate de mandatar în fața acestei instanțe;
5. întrucât partea interesată a invocat în favoarea sa dispozițiile tratatului referitoare la libertatea de a presta servicii în cadrul Comunității, *Centrale Raad van Beroep* a prezentat Curții două întrebări privind interpretarea articolelor 59 și 60 din tratat;

Cu privire la sfera de aplicare a articolelor 59 și 60

6. Întrucât se solicită interpretarea articolelor 59 și 60 cu privire la o dispoziție a legislației naționale, în temeiul căreia doar persoanele stabilite pe teritoriul național au dreptul de a acționa, în fața anumitor instanțe, în calitate de mandatar;
7. întrucât articolul 59 — al cărui prim paragraf este singurul în legătură cu cauza în acest context — prevede că „în conformitate cu dispozițiile ce urmează, se elimină treptat în cursul perioadei de tranziție restricțiile privind libertatea de a presta servicii în cadrul Comunității impuse resortisanților statelor membre stabiliți într-un stat al Comunității, altul decât cel al cărui resortisant este persoana căreia îi sunt destinate serviciile prestate”;
8. întrucât articolul 60, după ce a definit la primul și la al doilea paragraf conceptul „servicii” în sensul tratatului, precizează la al treilea paragraf că, fără a aduce atingere dispozițiilor capitolului privind dreptul de stabilire, prestatorul, în vederea executării prestației, își desfășoară activitatea cu caracter temporar în țara în care realizează prestarea de servicii, în aceleași condiții ca și cele pe care această țară le impune propriilor resortisanți;
9. întrucât, prin urmare, întrebarea adresată urmărește să determine dacă solicitarea, în cazul mandatarului, a unui domiciliu permanent pe teritoriul statului în care prestarea de

servicii este realizată, poate fi conciliată cu interdicția, în temeiul articolelor 59 și 60, tuturor restricțiilor privind libertatea de a presta servicii în Comunitate;

10. întrucât restricțiile a căror eliminare este prevăzută la articolele 59 și 60 cuprind toate solicitările impuse prestatorului, în special pe baza cetățeniei sale sau a faptului că nu-și are reședința în statul în care prestarea de servicii este realizată, neaplicabile persoanelor stabilite pe teritoriul național sau de natură să interzică sau să îngreuneze în alt mod activitățile prestatorului;
11. întrucât, în special, solicitarea pentru prestator a reședinței pe teritoriul statului în care prestarea de servicii este realizată poate, potrivit circumstanțelor, să aibă drept consecință îndepărtarea oricărui efect util articolului 59 al cărui obiectiv precis este să elimine restricțiile privind libertatea de a presta servicii impuse persoanelor care nu sunt stabilite în statul pe teritoriul căruia prestarea de servicii se realizează;
12. întrucât, ținând seama de natura specială a prestărilor de servicii, nu pot fi considerate totuși incompatibile cu tratatul solicitările specifice impuse prestatorului, care sunt motivate prin aplicarea de norme profesionale justificate de interesul general – în special normele de organizare, de calificare, deontologice, de control și de răspundere – care îi revin oricărei persoane stabilite pe teritoriul statului în care prestarea de servicii este realizată, în măsura în care prestatorul se sustrage de la respectarea acestor norme datorită faptului că este stabilit într-un alt stat membru;
13. întrucât, de asemenea, nu i se poate nega unui stat membru dreptul de a lua măsuri pentru a preveni ca un prestator a cărui activitate este în întregime sau în principal orientată către teritoriul acestuia să beneficieze de libertatea garantată prin articolul 59, în vederea sustragerii de la normele profesionale care-i sunt aplicabile, în cazul în care se stabilește pe teritoriul acestui stat, o asemenea situație putând fi supusă controlului judiciar în temeiul capitolului privind dreptul de stabilire și nu al celui privind prestările de servicii;
14. întrucât, în conformitate cu aceste principii, nu poate fi considerată incompatibilă cu dispozițiile articolelor 59 și 60 cerința ca funcționarii auxiliari din justiție să aibă sediul profesional în jurisdicția unei anumite instanțe, în cazul în care această solicitare este în mod obiectiv necesară în vederea respectării normelor profesionale legate, în special, de funcționarea justiției și de respectarea deontologiei profesionale;
15. întrucât nu se află în această situație cazul în care, într-un stat membru, prestarea de anumite servicii nu este supusă niciunui tip de calificare sau de disciplină profesională ori când cerința unei reședințe permanente este determinată prin trimitere la teritoriul statului;
16. întrucât, cu privire la o activitate profesională, în cadrul unui stat membru, a cărei exercitare este nerestricționată, solicitarea unei reședințe pe teritoriul acestui stat constituie o restricție incompatibilă cu articolele 59 și 60 din tratat, atunci când buna funcționare a justiției poate fi realizată datorită măsurilor mai puțin restrictive, precum alegerea unei adrese pentru comunicarea actelor judiciare;

17. întrucât este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 59 primul paragraf și articolul 60 al treilea paragraf din Tratatul CEE trebuie interpretate în sensul că legislația națională a unui stat membru nu poate interzice, prin solicitarea unei reședințe permanente pe teritoriu, prestarea de servicii de către persoane stabilite pe teritoriul unui alt stat membru, dat fiind că prestarea de servicii nu este supusă niciunei condiții speciale de legislația națională aplicabilă;

Cu privire la aplicabilitatea directă a articolelor 59 și 60

18. întrucât, de asemenea, se întreabă dacă articolul 59 primul paragraf și articolul 60 al treilea paragraf din Tratatul CEE se aplică direct și creează, pentru persoanele particulare, drepturi subiective pe care instanțele naționale sunt obligate să le respecte;

19. întrucât întrebarea adresată trebuie să fie rezolvată în cadrul întregului capitol referitor la servicii, ținând seama și de dispozițiile privind dreptul de stabilire la care se face trimitere la articolul 66;

20. întrucât, în vederea eliminării treptate, în cursul perioadei de tranziție, a restricțiilor menționate la articolul 59, articolul 63 a prevăzut elaborarea unui „program general” – stabilit prin Decizia Consiliului din 18 decembrie – a cărui punere în aplicare trebuie asigurată printr-o serie de directive;

21. întrucât, în sistemul capitolului referitor la prestările de servicii, aceste directive sunt destinate să îndeplinească funcții diverse, prima fiind de a elimina, în cursul perioadei de tranziție, restricțiile privind libertatea de a presta servicii, cea de-a doua constând în introducerea în legislația statelor membre a unui ansamblu de dispoziții destinate să faciliteze exercitarea efectivă a acestei libertăți, în special prin recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale și prin coordonarea legislațiilor privind exercitarea activităților independente;

22. întrucât aceste directive au sarcina să rezolve problemele specifice care rezultă din faptul conform căruia, în lipsa unei reședințe permanente, prestatorul ar putea să nu fie pe deplin supus normelor profesionale în vigoare în statul în care prestarea de servicii este realizată;

23. întrucât, în ceea ce privește eșalonarea în timp a punerii în aplicare a capitolului referitor la servicii, articolul 59, interpretat în funcție de dispoziția generală de la articolul 8 alineatul (7) din tratat, traduce voința de a se ajunge la eliminarea restricțiilor privind libertatea de a presta servicii pentru sfârșitul perioadei de tranziție, termenul limită pentru intrarea în vigoare a ansamblului de norme prevăzute de tratat;

24. întrucât dispozițiile articolului 59, a cărui punere în aplicare era condiționată de directivele adoptate în cursul perioadei de tranziție, au devenit astfel nesupuse niciunei condiții la expirarea acestei perioade;

25. întrucât aceste dispoziții prevăd eliminarea oricărei discriminări împotriva prestatorului pe baza cetățeniei acestuia sau a faptului că se află într-un stat membru altul decât cel în care prestarea de servicii este realizată;
26. întrucât, în ceea ce privește cel puțin cerința specifică privind cetățenia sau reședința, articolele 59 și 60 prevăd, de asemenea, o obligație de rezultat bine definită a cărei executare de către statele membre nu poate fi întârziată sau compromisă de absența dispozițiilor care trebuie să intervină în cadrul atribuțiilor instituite în temeiul articolelor 63 și 66;
27. întrucât, prin urmare, este necesar să se răspundă că articolul 59 primul paragraf și articolul 60 al treilea paragraf au un efect direct și pot, în consecință, să fie invocate în fața instanțelor naționale, în orice caz în măsura în care acestea vizează eliminarea oricărei discriminări împotriva prestatorului pe baza cetățeniei acestuia sau a faptului că are reședința într-un stat membru altul decât cel în care prestarea de servicii este realizată;

Cu privire la cheltuielile de judecată

28. Întrucât cheltuielile efectuate de către Guvernul Irlandei, Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Guvernul Republicii Federale Germania și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;
29. întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental în litigiul pendinte în fața *Centrale Raad van Beroep*, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată;

pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către *Centrale Raad van Beroep*, prin ordonanța din 18 aprilie 1974, hotărăște:

1) Articolul 59 primul paragraf și articolul 60 al treilea paragraf din Tratatul CEE trebuie interpretate în sensul că legislația națională a unui stat membru nu poate interzice, prin solicitarea unei reședințe permanente pe teritoriu, prestarea de servicii de către persoane stabilite pe teritoriul unui alt stat membru, dat fiind că prestarea de servicii nu este supusă niciunei condiții speciale de către legislația națională aplicabilă;

2) Articolul 59 primul paragraf și articolul 60 al treilea paragraf au un efect direct și, prin urmare, pot fi invocate în fața instanțelor naționale, în orice caz în măsura în care acestea vizează eliminarea oricărei discriminări împotriva prestatorului pe

baza cetățeniei acestuia sau a faptului că are reședința într-un stat membru altul decât cel în care prestarea de servicii este realizată;

Lecourt Ó Dálaigh Mackenzie Stuart Donner Monaco
Mertens de Wilmars Pescatore Kutscher Sørensen

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 3 decembrie 1974.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
R. Lecourt